

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 28312-12-16 מרעי נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל

לפני כבוד השופט אביים ברקאי

התובע: רפאת מרעי

נגד

הנתבעת: מדינת ישראל – משטרת ישראל

ב"כ התובע: עו"ד גיורא אלדן
ב"כ הנתבעת: עו"ד ניר גנצ'רסקי ועו"ד גיא ורדי מפרקליטות מחוז תל אביב (אזרחי)

פסק דין

חלק ראשון – פתח דבר; התביעה בקליפת אגוז ופירות העובדות הרלוונטיות לתביעה

1. פתח דבר

1.1. עניינו של פסק הדין הוא תביעה על סך של 829,336 ₪ בבגין טענה להוצאת לשון הרע ונזקים, אבדן הכנסות ועגמת נפש בשל כך. לחילופין עותר התובע לפיצוי ללא הוכחת נזק מכח הוראות חוק איסור לשון הרע – וזאת בסך של 283,528 ₪.

1.2. התביעה הוגשה במקור כנגד שלושה – כנגד משטרת ישראל וכן גם כנגד רפ"ק במשטרת ישראל וכנגד עו"ד מפרקליטות מחוז חיפה. התביעה כנגד שני האחרונים נדחתה בהסכמה, עוד בטרם הגשת כתב הגנה כאשר הוסכם שהנתבעת – מדינת ישראל תישא באחריות וחבות מלאה לכל מעשיהם, ככל שייקבע.

2. התובענה בקליפת אגוז

2.1. בתמצית ייאמר שהתובע ניהל את עסקו, תחנת פיס וטוטו, ממתחם בו נהלו שני בתי עסק נוספים של משפחתו. אחד משני בתי העסק שימש, כנטען על ידי משטרת ישראל, כתחנת הימורים בלתי חוקית. משטרת ישראל ניסתה לפעול כנגד תחנת ההימורים הלא חוקית, ואף הוחרמו מכוונות משחק ביחס אליהם היה הליך משפטי ארוך. אך לגופו של ענין לא הוגש כל כתב אישום.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 28312-12-16 מרעי נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל

2.2. **מכתב רפ"ק** - בין לבין החליט רפ"ק מתחנת משטרה מקומית לפנות אל המועצה להסדר הימורים בספורט וכן למפעל הפיס, לפרוש מידע מודיעיני מדויק, במסגרת פרק במכתב שאף הוגדר – "מודיעין" ולטעון שהתובע "עושה קופה של עשרות אלפי שקלים כל לילה והרבה אנשים נהרסו להם המשפחות ונקלעו למצוקה כלכלית ולחובות כבדים מההימורים". אותו רפ"ק התייחס לפעילות בית קפה במתחם, לצד תחנת הטוטו והפיס וציין שלהערכתו בית הקפה פועל במסווה לפעילות פלילית. משכך סיים הרפ"ק את מכתבו בבקשה – **"נבקש לשקול שלילת רישיון הבעלים בניהול עסק של טוטו/לוטו"**.

2.3. **מכתב פרקליטות מחוז חיפה** - מכתבו של הרפ"ק נושא תאריך 4/3/14. לאחר מכן, ביום 23/3/2014 נשלח מכתב נוסף הממוען למועצה להסדר הימורים בספורט ולמפעל הפיס הפעם מפרקליטות מחוז חיפה. על אותו מכתב חתם עו"ד מצוות האכיפה הכלכלית, הפנה למכתבו של הרפ"ק והפנה ל"חומר שבידי המשטרה". המכתב מטעם הפרקליטות נרשם ש"מהחומר עולה כי אזרחים המגיעים למקום לצורך שליחת טופס טוטו או לוטו נכנסו והימרו גם באופן לא חוקי במכוונות המזל שבמקום". גם פרקליטות מחוז חיפה ביקשה לשקול שלילת רישיונו של התובע, בגין הפעולות במתחם, וכלשון המכתב – **"לאור המפורט בהרחבה במכתב המשטרה נבקשכם לשקול שלילת רישיון הזכיינות של העסק הנ"ל"**.

2.4. לאחר המכתבים אף נערכה פשיטה במקום ורישיון הזכיינות של התובע אכן הושעה. כתב אישום לא הוגש. הרשעה לא הייתה. עתירה לבג"ץ הוגשה ובפועל נדחתה תוך הפניה לכך שהנסיבות השתנו. התובע חזר להפעיל את תחנת הטוטו והפיס לאחר כשנתיים – אך הגיש תביעה בגין הפניות והפרסומים המכפישים – מכאן התביעה.

3. העובדות הרלוונטיות

3.1. התובע הוא תושב היישוב פורידיס שהפעיל במועדים הרלוונטיים לתביעה תחנה לקבלת הימורים חוקיים המאורגנים על ידי המועצה להסדר הימורים בספורט ("טוטו") וכן הפצת כרטיסים וטפסי הגרלה הנערכים על ידי מפעל הפיס ("פיס").

3.2. התחנה הופעלה במתחם משפחתי אשר הורכב משלושה בתי עסק כאשר בתי העסק לא הופרדו בקירות ביניהם ולא נוהלו ב"חנויות" נפרדות. בית עסק אחד במתחם הוא התחנה שהופעלה על ידי התובע; בית העסק השני הוא פיצריה שהופעלה על ידי מר א. מרעי; בית העסק השלישי הוא כנטען עסק להימורים בלתי חוקיים שהופעל על ידי מר ד. מרעי. אחיו של התובע.

3.3. משטרת ישראל ביקשה לפעול כנגד בית העסק השלישי במתחם. בית העסק שהופעל כנטען על ידי אחיו של התובע. כבר בשלב זה ייאמר שלא הוגש כל כתב אישום כנגד אחיו של התובע ביחס

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 28312-12-16 מרעי נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל

להפעלת הימורים בלתי חוקיים. בוודאי שלא הוגש כל כתב אישום כנגד התובע. משלא הוגשו כתבי אישום הרי ממילא אין כל הרשעה בגין ניהול בית עסק להימורים בלתי חוקיים או בגין כל עבירה הנובעת מכך.

3.4. לטענת המשטרה, כבר בשנת 2012 היה בידיה מידע על ניהול הימורים בלתי חוקיים במתחם ולאחר פעילות בילוש נתפסו שבע מכונות מזל ונבחנה האפשרות לסגור את המתחם (סעיף 6 לתצהיר הרפ"ק).

3.5. בחודש ינואר 2014 ערכה המשטרה חיפוש, בהתאם לצו שיפוטי שקיבלה ומצאה לדבריה שבמתחם מתנהלים הימורים לא חוקיים. עוד נמצאו מכונות מזל "שבעת לחיצה על מפסק שהיה בקיר מתחלפת התוכנה ממשחקים אסורים למשחקים תמימים". נתפסו במקום חמש מכונות שהוגדרו כמכונות מזל, שהן מחשבי הימורים המוסווים כמשחקי ילדים. מומחה מטעם משטרת ישראל הגיע למסקנה שמדובר במכונות הימורים וכן נגבו הודעות ממספר אנשים ששהו במקום.

3.6. אחיו של התובע נעצר ביום 21/1/14, נחקר ושוחרר בערובה. אחיו של התובע טען שהמחם שייך לאביו והוא הושכר לאחיו – התובע. למחרת ביום 22/1/14 נחקר גם התובע באזהרה וטען שבמקום מתנהלים שלושה בתי עסק, מתוכם רק אחד שייך לו.

3.7. בעקבות האמור לעיל הוצאו שני המכתבים שאוזכרו בסעיפים 2.2 ו-2.3 לעיל – מכתב רפ"ק מיום 4/3/14 ומכתב פרקליטות מחוז חיפה מיום 23/3/14 שהם אלה העומדים בבסיס עילת התביעה ואליהם עוד תהיה התייחסות בהמשך.

3.8. לאחר מכתבים אלה השעו מפעל הפיס והמועצה להסדרת הימורים בספורט את פעילות התחנה. הפעילות חודשה לאחר כשנתיים ועל כך יורחב בהמשך.

3.9. ביום 14/5/14 התקיימה פשיטה של משטרת ישראל על המתחם ופעם נוספת נתפסו מכונות משל והימורים אסורים. בפשיטה זו נכח גם קב"ט מפעל הפיס, וכן נציגי חברת החשמל והביטוח הלאומי. אלה זומנו למקום על ידי משטרת ישראל ואף ראו ששולחנות וכסאות של הטוטו משמשים את הפיצריה.

3.10. תיקי החקירה בענין זה – שניים במספר – נסגרו ביום 21/7/14 בעילה של חוסר ראיות.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 28312-12-16 מרעי נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל

3.11. הליכים משפטיים שנוהלו על ידי אחיו של התובע ביחס למכונות המשחק

- באשר למכונות המשחק נהלו הליכים משפטיים על ידי אחיו של התובע. מבלי להיכנס לכל אחד מההליכים יצינו אלה בקצרה כך:
- ביום 14/9/14 - דחה בית משפט השלום את בקשת המשטרה לחלט את מכונות המשחק והורה על השבתן "בגין אי קיומו של הליך פלילי בענין".
 - ביום 3/11/14 - קיבל בית המשפט המחוזי ערר וקבע שיש להשיב הדיון לבית משפט השלום שיכריע לאחר שמיעת ראיות;
 - ביום 18/1/15 - דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור שהגיש אחיו של התובע ביחס להשבת הדיון בשאלת חילוט מכונות המשחק לבית משפט השלום;
 - ביום 26/2/15 - קבע בית משפט השלום בחדרה שיש לחלט את המכונות תוך שהוא קובע כי "הוכח שהמכונות שימוש למשחקים אסורים";
 - ביום 27/12/15 - דחה בית המשפט המחוזי ערעור על החלטת החילוט.

לצד הליכים אלה פנה התובע בעתירה לבג"ץ בה התייחס להתקשרות בינו לבין הפיס והמועצה להסדרת ההימורים בספורט. על כך בפסקה הבאה.

3.12. עתירה לבג"ץ שהוגשה על ידי התובע

(א) התובע מצידו עתר לבג"ץ במסגרת בג"ץ 3350/14 כנגד משטרת ישראל, פרקליטות מחוז חיפה (אזרחי), המועצה להסדרת ההימורים בספורט וכן מפעל הפיס. במסגרת העתירה ביקש התובע שהמשיבות יחזרו בהן מהפניות שערכו והפעולות שביצעו לשם הפסקת ההתקשרות בינו לבין המועצה להסדרת ההימורים בספורט וכן מפעל הפיס.

(ב) במסגרת העתירה ציין התובע שהחל מחודש מרץ 2014, קרי מועד שליחת מכתב הרפ"ק ומכתב הפרקליטות נערכה הפרדה פיזית במתחם. ההפרדה הפיזית נערכה בין בית העסק של התובע, קרי תחנת הטוטו והפיס, לבין הפיצריה וכן לבין בית העסק שנחשד כמשמש להימורים אסורים.

(ג) ביום 29/6/15, קרי לאחר קביעת בית משפט השלום על חילוט מכונות המשחק ותוך התייחסות למצב החדש שנוצר עם הפרדת בתי העסק – דחה בג"ץ את העתירה. נוסח ההחלטה יובא בפסקה הבאה ובבסיסו הקביעה שבלב פסק הדין אין מקום כבר להתערב בהחלטות ופעולות משטרת ישראל. במסגרת הדיון בבג"ץ ניתן ללמוד מהפרוטוקול ששופטי בג"ץ התייחסו לשינוי במתחם, להפרדה שבוצעה וכן התייחסו למצב הדברים כפי שהיה טרם השינוי. בסופו של יום לא נקבע, כאמור, דבר ביחס לפעילות המשטרה, לאור השינוי בנסיבות – אך במהלך הדיון נאמרו אמירות שונות שהצדדים ובעיקר הנתבעת ביקשו להיבנות מהן.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 28312-12-16 מרעי נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל

כך למשל הנתבעת הפנתה לדברי כב' המשנה לנשיאה הש' רובינשטיין, כפי שהשתקפו בפרוטוקול הדיון אשר תהה ואמר בפניה לב"כ התובע כך – **"באים ורואים דברים שהם כדין ודברים שלא מה המשטרה יכולה לעשות במקרים האלה אם לא להגיד שזה נראה לנו בעייתי, מה אדוני היה עושה אם הוא היה משטרה ובא למקום כזה ורואה דברים כאלה. אלה שני אחים בנסיבות קונקרטיות מדובר. מפלס החשדנות מובן במקרים כאלה. גם לאדוני זה היה ברור אם היה אוכף חוק יכול להיות שהעובדות האלה מדויקות"**.

ובהמשך התייחס כב' הש' מזוז לכך שהעתירה ועובדותיה הן כבר בגדר "היסטוריה" וכלשונו (ההדגשות לא במקור) – **"העתירה היא על עובדות... היו נכונות בשעתן. אלה העובדות שהיו בפני המשטרה. מפעל הפיס עשה איתם מה שהוא רוצה. עדיין הדברים השתנו. האח כבר לא פעיל, המכונות חלודות. הכל השתנה. תנהלו את הדיאלוג הזה מול מפעל הפיס. המשטרה למיטב הבנתי גם לא פנתה למפעל הפיס בדרישה גם לא לחדש את הזיכיון. לתקן היסטוריה זה שייך למקום אחר"**.

(ד) פסק הדין בבג"ץ

בסיומו של ההליך וביום הישיבה ניתן על ידי שופטי בג"צ, כב' המשנה לנשיאה א' רובינשטיין כב' השופט מ' מזוז וכב' השופטת ע' ברון פסק הדין כדלקמן:

"לאחר שמיעת טיעונים איננו רואים מקום להתערבות בפעולת המשיבים (המשטרה לענין זה) כפי שהיתה בשעתו נוכח הסיטואציה שנצפתה בעת החיפוש במקום בו ניהל העותר את עיסקו – בה נראו מכונות ההימורים, שאמנם לטענת העותר היו שייכות לאחיו, בצמידות לשולחנות פיס והמועצה להסדר הימורים.
כנטען כיום בכל מקרה המצב שונה, האח אינו עוד בשטח והעותר טוען לניקיון כלפי מפעל הפיס והמועצה להימורים בספורט. נושא זה עליו לברר מול הגורמים הללו שיוכלו להיעזר במשטרת ישראל. ואיננו מביעים דעה על כך לעת הזאת. איננו נעתרים אפוא לעתירה, אין צו להוצאות"

לאחר פסק דין זה הסתיימו ההליכים בבג"ץ והתובע ריכז מאמציו בחידוש הזיכיון לפעילות בתחנה.

3.13. תחנת הטוטו והפיס של התובע חוזרת לפעילות לאחר כשנתיים

כשנתיים לאחר תחילת האירועים שתוארו לעיל שבה תחנת הטוטו והפיס לפעילות. כל אחת מפעילויות התחנה הושבתו למשך כשנתיים. פעילות הפיס הושבתה מחודש מאי 2014 ועד לחודש מאי 2016; פעילות ההימורים בספורט – הטוטו, הושבתה מחודש מרץ 2014 ועד לחודש מרץ 2016.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 28312-12-16 מרעי נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל

חלק שני – התייחסות לפרסומים

4. שני הפרסומים שבבסיס התביעה

על מנת למקד ייאמר כי שני המכתבים שנשלחו – מכתב הרפ"ק ומכתב הפרקליטות – הם הכוללים את הפרסומים המכפישים לטענת התובע.

(א) מכתב הרפ"ק

במכתב הרפ"ק נרשם:

"המקום משמש מקום ריכוז לעבריינים רבים המעשנים סמים"

ועוד נעשתה הפניה מכפישה ישירות אל התובע כאשר נרשם כך:

"רפעת עושה קופה של עשרות אלפי שקלים כל לילה והרבה אנשים נהרסו להם המשפחות ונקלעו למצוקה כלכלית מההתמכרות לחובות כבדים מההימורים"

מכתב הרפ"ק לא הסתפק באמירות אלה ובציון מידע מודיעי, אלא אף ביקש לקבל סעד שמשמעו פגיעה בעסקו של התובע. סעד שלא התבקש מבית המשפט, ואשר הועלה על ידי הרפ"ק באופן עצמאי וניתן לומר ב"מעין מעמד צד אחד": **"נבקש לשקול שלילת רשיון הבעלים בניהול עסק של טוטו/ לוטו"**. נקל לשער מה תהא תגובת הטוטו והפיס כאשר קצין משטרה פונה אליהם במכתב בבקשה "לשקול שלילת רשיון הבעלים".

(ב) מכתב פרקליטות מחוז חיפה

במכתב עליו חתום סגן בכיר בפרקליטות מחוז חיפה (אזרחי) נרשם בין היתר שבידי המשטרה חומר ממנו עולה ש"העסק משמש לעריכת משחקים אסורים כל זאת בכסות עסק חוקי בין היתר להפעלת לוטו וטוטו". עוד נרשם כך: **"מהחומר עולה כי אזרחים המגיעים למקום לצורך שלילת טופס טוטו או לוטו נכנסו והימרו גם באופן בלתי חוקי במכונות המזל שבמקום"**. גם כאן הועלתה בקשה לסעד שמשמעו פגיעה בעסקו של התובע וכלשון המכתב – **"לאור המפורט בהרחבה במכתב המשטרה נבקשכם לשקול שלילת רשיון הזכינות של העסק הנ"ל"**.

5. המסגרת הנורמטיבית

5.1. סעיף 1 לחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה – 1965 מתייחס לארבע קטגוריות של אינטרסים מוגנים וקובע שלשון הרע היא דבר שפרסומו עלול –

"(1) להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרם לשנאה, לבוז או ללעג

מצדם;

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 28312-12-16 מרעי נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל

- (2) לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחסים לו;
 (3) לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו;
 (4) לבזות אדם בשל גזעו, מוצאו, דתו, מקום מגוריו, גילו, מינו, נטייתו המינית או מוגבלותו;"

ניתן להגדיר את ההגנה בחלופות השונות שבחוק כהגנה על:

- (א) הכבוד הבסיסי - המכונה גם "הכבוד האנושי" או בלעז dignity;
 (ב) הכבוד הנוגע לאופיו, תכונותיו ומאפייניו של אדם - המכונה גם הכבוד המוסרי;
 (ג) הכבוד המערכתי-מקצועי - המכונה גם הכבוד החברתי;
 (ד) כבוד מולד – כבוד אינהרנטי - המתייחס למגדר, גזע, מוצא, דת ומאפיינים שונים שאדם נולד ו/או חי עימם כל חייו לרוב מבלי שתהיה לו השפעה אמיתית עליהם.
 להרחבה ר' למשל חאלד גנאים, מרדכי קרמניצר, בועז שנור, לשון הרע הדין המצוי והרצוי, פרק י" – ע"מ 79 ואילך.

5.2. על מנת שתקום עוולת לשון יש צורך בשניים – ראשית ברכיב עובדתי, שהוא אמירה או אמירות, בכל דרך שהיא שמהותן היא פגיעה, השפלה, ביזוי והוצאת לשון הרע; שנית ברכיב הפרסום - בפרסום אותן אמירות באופן שנקבע בחוק ובפסיקה כפרסום המביא לקיומה של העוולה. לענין זה וכן לשלבי בדיקת רכיבי עוולת לשון הרע ר' פסק הדין המנחה ב ע"א 89/04, ד"ר יולי נודלמן נ' נתן שרנסקי (מיום 4/8/08) וכן למשל ע"א 6903/12 Canwest Global Communications Corp נ' אלי עזר (מיום 22/7/15).

6. האמירות במכתבים מכפישות ופוגעות בשמו הטוב של התובע ובוודאי במשלח ידו

6.1. מכתב הרפ"ק וממילא מכתב הפרקליטות שהפנה אליו מייחס לתובע הרס אנשים והרס משפחות. אין להקל ראש באמירה (ההדגשות לא במקור) - "רפעת עושה קופה של עשרות אלפי שקלים כל לילה והרבה אנשים נהרסו להם המשפחות ונקלעו למצוקה כלכלית מההתמכרות לחובות כבדים מההימורים". כל המתייחס למכתב זה למד שהתובע הורס משפחות. "כל לילה" פועל התובע ומרוויח עשרות אלפי ש"ח כשמנגד אנשים "נהרסו להם המשפחות".

6.2. ההפניה וכיוון החץ המרשיע, ללא שכלל היה כתב אישום – הוא ספציפית אל התובע רפעת הורס המשפחות. העובדה שהפעילות מיוחסת לאחיו מוצנעת האמירה זו.

6.3. ואין להתעלם מהאמירה - "נבקש לשקול שלילת רשיון הבעלים בניהול עסק של טוטו/ לוטו". אם לא היה ברור שהאשם, ללא כתב אישום, הוא התובע הרי המכתבים אף דורשים כבר את עונשו – סגירת בית העסק. אמנם הדרישה נעשתה בלשון בקשה אך בנסיבות הענין, פניה של משטרת ישראל ושל פרקליטות מחוז חיפה – אינה בגדר בקשת חסרת ערך.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 28312-12-16 מרעי נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל

6.4. אמירה לפיה אדם הורס משפחות אינה בגדר מחמאה. היא בהחלט אמירה מכפישת. אך מעבר לכך – אפילו נגיד שאין בפעולות הרפ"ק והפרקליטות משום הכפשה – עדיין יש בכך כדי לפגוע במשלח ידו של התובע ומשכך נכנסת בנסיבות הענין לגדר סעיף 1(3) לחוק איסור לשון הרע. סעיף זה הוא חריג בהגדרת "לשון הרע" שכן הוא מכניס תחת כנפי החוק גם אמירות שאינן בהכרח מכפישות אך עדיין הן עלולות "לפגוע באדם במשרתו, אם משרה ציבורית ואם משרה אחרת, בעסקו, במשלח ידו או במקצועו". זאת ועוד – גם לזהות דוברי האמירה יש חשיבות ומשמעות. אין דינו של פרסום על ידי מתחרה עסקי, למשל, כדינו של פרסום הנעשה ביוזמת רפ"ק במשטרה וכן הפניה של פרקליטות מחוז חיפה (אזרחי). פרסום על ידי האחרונים מקבל משנה תוקף של אמיונות ומטבע הדברים אף עלול "לפגוע בעסקו משלח ידו או מקצועו של אדם". ר' לענין זה הניתוח שבסעיף 14 לע"א 6903/12, Canwest Global Communications Corp נ' אלי עזור (מיום 22/7/2015).

7. אין לפעול ללא סמכות ובמלוא הכבוד אין לקבל טענות ההגנה של הנתבעת

7.1. הנתבעת וממילא גם הרפ"ק שהעיד מטעמה ציינו שבמסגרת פעולותיהם הם נוהגים לרכז מאמץ תוך שיתוף פעולה עם גורמי אכיפה נוספים, כינוס ופעילות במה שכונה "שולחנות עגולים" וכן כלים שלובים "כלומר עבודה משותפת עם גופים נוספים כגון מס הכנסה, מע"מ, ביטוח לאומי, הרשות להגנת הצרכן, כונס הנכסים, חברת החשמל ועוד והכל במסגרת הדין" (סעיף 26 לתצהיר הרפ"ק). תוך הערכה רבה, כך ממש, לנחישות הרפ"ק וליוזמתו המבצעית – עדיין יש להדגיש שמפעל הפיס אינו רשות אוכפת וכך גם לא המועצה להסדר הימורים בספורט.

7.2. פניה למפעל הפיס תוך שיתופו במידע מודיעיני כביכול, או לכאורה, והטחת עלבונות בתובע כמי שהורס משפחות – אין דינה כהתייעצות בין גורמים כגון שלטונות המס, הרשות להגנת הצרכן ועוד.

אין לאפשר פגיעה בזכויות, ללא כל יכולת טיעון, ללא כל בסיס בחוק וללא כל הסמכה בדין. פניית הרפ"ק, ללא כל ביקורת בית משפט והפגיעה האפשרית בתובע – חייבה התנהלות שונה לחלוטין. ודוק – אילו רצתה המשטרה לסכור את בית העסק באופן חוקי – היה עליה לנהוג בדרך הנכונה והחוקית לכך. הוצאת צווים מנהליים, לאחר שימוע ובכפוף לחוק – וככל שהדבר לא אפשרי להימנע מכך. הוצאת צווים שיפוטיים – גם כן בכפוף לחוק וככל שהדבר לא אפשרי להימנע מכך. ובכל מקרה – לא פניה ישירה של קצין בדרגת רפ"ק תוך הכפשת התובע ודרישה, במסווה של בקשה, לפגוע בתובע באמצעות סגירת עסקו. חזקה על גורמי הנתבעת שידעו היטב שלא יוכלו לקבל סעד חוקי כנגד התובע, שכן אילו עמדה להם האפשרות לקבל סעד חוקי – היו פועלים לעשות כן.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 28312-12-16 מרעי נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל

7.3. אין לבצע כל פעולה משטרתית ללא סמכות. תפקידה של המשטרה הוא לגלות ולמנוע עבירות. תפקידה הוא גם לשמור על הסדר, ותפקידה מוגדר בסעיף 3 לפקודת המשטרה לפיו **"משטרת ישראל תעסוק במניעת עבירות ובגילויין, בתפיסת עבריינים ובתביעתם לדין, בשמירתם הבטוחה של אסירים, ובקיום הסדר הציבורי ובטחון הנפש והרכוש"**. סמכויות המשטרה מוגדרות בסעיפים 4 ו-5 לפקודת המשטרה, כאשר סעיף 4 קובע - **"לכל שוטר יהיו כל סמכות, חסיון וחסיונות הכרוכים במשרת שוטר לפי כל דין, ויטול על עצמו כל תפקיד ואחריות הכרוכים בה"**.

ואולם בכל מקרה – קביעת מסגרת התפקיד אינה כוללת אפשרות של פניה לגופים שונים, דוגמת מפעל הפיס, בבקשה שמשמעה פגיעה באזרח. גם רשימת הסמכויות לא כוללת סמכות של פניה לגופים אזרחיים במהותם, דוגמת מפעל הפיס – על מנת לדרוש או אף לבקש שיפסיקו התקשרות עם צדדים שלישיים. לענין מגבלות הסמכות והתפקידים ולענין זה שאל לה למשטרה לפעול ללא סמכות ניתן להפנות למשל אל בג"ץ 5887/17 אחמד מוסא ג'בארין נ' משטרת ישראל (מיום 25/7/17, הש' י' דנציגר, השופטת ד' ברק ארז' וד' מינץ) שם חיפש בית המשפט סמכות לפעולות המשטרה בגל הקשור להימנעות מהעברת גופות לקבורה וקבע כך – **"סעיף 3 הוא סעיף כללי המגדיר את תפקידי המשטרה וקובע כי עליה לעסוק במניעת עבירות ובגילויין, בתפיסת עבריינים ובתביעתם לדין, בשמירתם הבטוחה של אסירים, ובקיום הסדר הציבורי ובטחון הנפש והרכוש. אין בו מקור הסמכה עצמאי; סעיף 4 לפקודה כולל רשימת סמכויות המוקנות לשוטרים. אולם, אף בו לא מוקנית סמכות להימנע מהעברת גופות לצורך קבורה, מעבר להסדרים הקבועים בדין"**. עוד נקבע כי **"הדרישה להסמכה מפורשת לצורך פגיעה בזכויות יסוד היא מחויבת המציאות כיום לפי חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו"**. עם זאת, למעשה, אין מדובר בחידוש. כבר בשנותיו הראשונות של בית משפט זה הוא נמנע באופן ברור מהכרה בסמכויות עזר שכרוכות בפגיעה בזכויות אדם (ראו למשל: ע"פ 40/58 היועץ המשפטי נ' זיאד, פ"ד יב 1358 (1958)...) הדברים מקבלים משנה תוקף בשים לב לכך שסעיף 4 לפקודת המשטרה מקנה את הסמכות לכל "שוטר", וממילא אין מקום להנחה שהמחוקק בחר להקנות סמכות כה רחבה בידיו של כל שוטר" (ההדגשות לא במקור).

גם הסמכות לפנות לגופים אזרחיים במהותם דוגמת מפעל הפיס והמועצה להסדרת הימורים בספורט ולדרוש במסווה של בקשה הפסקת התקשרות עם התובע – אינה מופיעה בחוק. למשטרת ישראל סמכויות לפעול ואף להוציא בכפוף לחוק צווי סגירה – או לדאוג להגבלות חוקיות בשעות או בפעילות בתי עסק. אך פניה ישירה ואישית דוגמת זו שנעשתה כאן חורגת מסמכותה.

7.4. לסיום דיון זה אציין שככלל הציבור מצפה ואף מעוניינת שהמשטרה והמדינה ינקטו יוזמה ויפעלו בנחישות לשמירה על החוק ועל מניעת פשעים. נחישות הרפ"ק כשלעצמה היא ככלל דבר חיובי.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 28312-12-16 מרעי נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל

ואולם הציבור אף מצפה ומעוניין שהיוזמה והפעילות של המשטרה והמדינה יהיו במסגרת הדין ולא יהיו פרי יוזמה פרטית ללא מוסדות וללא מגבלות. בטווח שבין יצירתיות, יוזמה ונחישות לבין הצורך במגבלות הפעילות – נכנס פסק דין זה.

8. אין לנתבעות הגנה מכח חוק איסור לשון הרע

8.1. כללי

הנתבעים טוענים להגנה בשל טענת אמת דיברתי; וכן לחסינות לאור סעיף 13(9) לחוק איסור לשון הרע הקובע חסינות ל"פרסום שהמפרסם חייב לעשות על פי דין או על פי הוראה של רשות המוסמכת לכך כדין או שהוא רשאי לעשות על פי היתר של רשות כאמור"; עוד טוענת להגנת תום הלב ולחובה חוקית שהוטלה עליה לבצע את הפרסום לאור סעיף 15(2) לחוק איסור לשון הרע; עוד טוענת הנתבעת להגנה שכן הפרסום היה בגדר הבעת דעה כמשמעו בסעיף 15(5)(ב) לחוק או הגשת תלונה כמשמעה בסעיף 15(8) לחוק.

8.2. חוק איסור לשון הרע אינו מקנה סמכויות שלא נכללו בפקודת המשטרה

(א) בסעיף 7 לעיל הורחב על כך שהנתבעת ולמעשה משטרת ישראל אינה רשאית לפעול ללא סמכות. לא ניתן לפעול בדרך מכפישה אלא במסגרת תפקידי וסמכויות המשטרה. עוד הורחב על כך שלצד הצורך בנחישות – חרגו משטרת ישראל והפרקליטות ונטלו לעצמם חירות לפנות באמירות מכפישות מבלי שנוהל הליך משפטי, מבלי שכלל הוגש כתב אישום, ומבלי שהתגבשו ראיות להגשת כתב אישום.

(ב) ברגיל כאשר מוכחשת בתביעת לשון הרע הגנה כלשהי – הרי אין לחייב בגין הוצאת לשון הרע. אך בענייננו יש להיזהר פן ההגנה הנטענת תהפוך למקור סמכות נוסף לפעילות המשטרה והפרקליטות. ואסביר על כך בפסקה הבאה.

(ג) אין מקום לקבוע כעת שהנתבעת הייתה רשאית לבצע הפרסומים ולמעשה מוגנת מכח חוק איסור לשון הרע. אם נקבע שלפעולות המשטרה קמה הגנה מכח חוק איסור לשון הרע, הרי בפועל נכשיר פעולות שנעשו מלכתחילה ללא סמכות. מכך יש להימנע.

8.3. גם לגופו של ענין אין לפרסומים כל הגנה

גם לגופו של ענין הפרסומים לא חוסים תחת הגנה ויובהר:

(א) הנתבעת לא הוכיחה "אמת דיברתי" בפרסומיה. לא הוכח ש"רפעת עושה קופה של עשרות אלפי שקלים כל לילה והרבה אנשים נהרסו להם המשפחות ונקלעו למצוקה כלכלית מההתמכרות לחובות כבדים מההימורים". לא הוגש כל כתב אישום – בוודאי לא כנגד התובע ואף לא כנגד אחיו. התיקים נסגרו בעילה של "חוסר ראיות".

נכון הוא שנטל הראייה בפלילים שונה מנטל הראייה בהליך אזרחי. ומשמעות המינוח "היעדר ראיות מספיקות" – הוא היעדר ראיות המספיקות להרשעה בפלילים. ואולם – לא ניתן

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 28312-12-16 מרעי נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל

לקבוע כעת בהליך אזרחי שאכן קיימות היו ראיות מספיקות לביצוע עבירות פליליות ובכך "להרשיע" בדיעבד ובהליך אזרחי את התובע, מבלי שכלל הוגש כתב אישום.

(ב) אין גם להתעלם מזהות הגוף המכפיש וממשמעות קביעה לפיה "אמת דיבר". אין מדובר בשיח בין שני עובדי אורח ברחוב, או בוויכוח בין שני אנשים מהישוב. משמעות הקביעה לפיה הנתבעת "אמת דיברה" כשייחסה אשמה פלילית – היא שהתובע אכן עבר עבירה פלילית. המשטרה והפרקליטות הם הגורמים שתפקידם לחקור ולהביא לדין חשודים שהם בגדר עבריינים בכח. על מנת לקבוע שמשטרת ישראל "אמת דיברה" כאשר ייחסה לתובע הרס משפחות וביצוע עבירות – יש לבחון את דבריה במשקפי הרשעה פלילית ולא במונחי נטל ההוכחה האזרחי. במסגרת זו ותוך התייחסות לראיות נסיבתיות הרי "כל עוד ניתן הסבר סביר אחר למכלול הראיות, לא ניתן יהיה להרשיע את הנאשם... בסופו של דבר, חובתה של התביעה היא להוכיח מעבר לספק סביר את אשמתו של הנאשם, והיא גם זו אשר צריכה להוכיח שהמסקנה הסבירה היחידה העולה מן הראיות הנסיבתיות היא מסקנה מרשיעה" ור' ע"פ 3652/14, מוחמד כנעאני נ' מדינת ישראל (מיום 28/12/15, כב' השי"י דנציגר, השי"י נ' סולברג והשופטת ע' ברון. במקרה שלפנינו – ברי שלא ניתן להוכיח מעבר לכל ספק סביר שאכן נעברה עבירה ושזו נעברה על ידי התובע, שכן לו היה ניתן היה מוגש כתב אישום.

(ג) מהסיבות שפורטו לעיל גם אין לקבוע שלנתבעת הייתה חובה לפרסם, או שפרסומה היה בגדר הבעת דעה או הגשת תלונה. כשם שטריבונל שיפוטי אינו יכול להוציא מכתב רשמי בו הוא מרשיע או מחייב צד שלישי – כך גם המשטרה לא יכולה להשתמש כביכול בסמכותה לצורך פרסום אסור.

9. סיכום עד כאן

הפרסומים שבבסיס התביעה הם פרסומים פוגעים בהתאם לחוק איסור הרע ואינם נהנים מכל חסינות או הגנה. משכל הפרסומים הם עוולות שנעוולו כלפי התובע.

חלק שלישי – הפיצוי

10. סכום הפיצוי

10.1. כללי

התובע עותר לפיצוי בגין אבדן הכנסות בסך כולל של 729,336 ₪ וזאת בגין שנתיים בהן היו התחנות סגורות וכן לפיצוי בסך של 100,000 ₪ בגין צער ועגמת נפש. לחלופין עותר התובע לפיצוי סטטוטורי מכח חוק איסור לשון הרע וללא הוכחת נזק בסך כולל של 283,528 ₪. סכום זה מורכב מהסך של 141,764 ₪ בגין כל אחד משניים מהנתבעים המקוריים – רב הפקד והפרקליט מפרקליטות מחוז חיפה (אזרחי).

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 28312-12-16 מרעי נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל

10.2. אין מקום לקבוע פיצוי בסך של 729,336 ₪

התביעה לפיצוי בגין הפסדים בפועל בסך של 729,336 אינה נקיה מספקות ומעלה קשיים בהוכחתה. כל אחד מהקשיים הנזכרים להלן ובוודאי ריכוזם יחד מביא לכך שאין לקבל התביעה ברכיב זה. וכך למשל:

(א) סיבה ראשונה מדוע אין לפצות בגין טענת אבדן ההכנסות – העדר הוכחה חד משמעית

- לא הוצגו דו"חות רו"ח מבוקרים של כל הכנסות התובע בשנים בהן התחנות היו סגורות. יודגש שתדפיס ממוחשב של "דו"ח שנתי מפורט" המתייחס רק להכנסות מטוטו ולוטו אינו דו"ח שנתי של רואה חשבון המתייחס לכל הכנסות התובע.

- אכן אין חולק על כך שלא שולמו הכנסות ישירות בגין התחנות הספציפיות שנסגרו. אך על מנת להוכיח הפסד – יש להוכיח שאף לא התקבלו כל תקבולים אחרים במקום פעילות אותן תחנות. וכך בנוסף – ככל שהתובע הרוויח הכנסות נוספות, בשל העובדה שהתפנה להפיק הכנסות נוספות – הרי הכנסות אלה מפחיתות או אף מאיינות את אבדן ההכנסות בגין סגירת התחנות.

- התובע אינו מכחיש שהיו לו מקורות הכנסה אחרים. וכאן יודגש שאם אכן הרוויח התובע בשל העובדה שהתפנה להפיק הכנסות נוספות – הרי אין לפצות בגין סגירת התחנות. גם כאשר נגרמה עוולה, אך הצד הנפגע היה יעיל והקטין הנזק – הרי אין לפצות. על כך גם בפסקה הבאה.

(ב) סיבה שניה מדוע אין לפצות בגין טענת אבדן ההכנסות – הקטנת נזק

- לא ברור ואף תמוה מדוע התובע לא הקטין את נזקיו. מדוע במשך שנתיים ראה את בית העסק שלו סגור ונמנע מהכנסות ורווחים – ולא בחר לפתוח את התחנות במקום אחר או לכל הפחות לבצע ההפרדה במתחם שאכן בוצעה בסופו של יום.

- חובתו של התובע להקטין את נזקו היא חובה שבדין. אותה חובה אף מביאה לעיתים למצב בו דווקא נפגע חרוץ ונמרץ פוגע בסיכוייו לקבל פיצוי וכך נקבע למשל ב ע"א 4232/13 אנגלו סכסון סוכנות לנכסים בע"מ נ' אלי בלום (מיום 29/1/2015, הש' סי' ג'ובראן, הש' י' עמית והשופטת ד' ברק ארז) כי "לדוגמה, פלוני הפר חוזה רכישת דירה מקבלן, אך הקבלן מכר את הדירה לצד שלישי במחיר גבוה יותר, כך שלקבלן לא נגרם נזק והוא אף הפיק רווח גדול יותר. פעולה להקטנת הנזק יכולה לצמצם את היקף הנזק שנגרם לנפגע, ואפשר שתהיה כה מוצלחת עד שתביא לאינו המוחלט של הנזק (כולל ההוצאות שהוצאו לשם הקטנת הנזק), ואף להיטיב את מצבו של הנפגע בהשוואה למצב

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 28312-12-16 מרעי נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל

בו היה נתון אלמלא ההפרה. במקרים מהסוג האחרון, לא יזכה הנפגע בפיצוי כלשהו, שכן לא נגרם לו כל נזק".

- במלוא הזהירות ייאמר שאפשר וההימנעות מ"הקטנת הנזק" מלמדת על כך שהנזק אכן לא היה בהיקף הנטען או לא היה בכלל. קשה לקבל טענה לפיה אדם מפסיד עשרות ומאות אלפי ₪ במשך כשנתיים – ולא פועל להקטנת נזקו והעברת בית העסק למקום אחר. אין מדובר רק בעקרון המשפטי של "הקטנת הנזק" – אלא בהתנהלות שאינה סבירה ומלמדת יותר על כך שבפועל לא היה נזקו של התובע בהיקף הנטען.

(ג) סיבה שלישית מדוע אין לפצות בגין אבדן ההכנסות – אשם תורם עד כדי אינון הנזק
צידה השני של הפרת חובת הקטנת הנזק הוא טענה בדבר אשם תורם שהביא לאי הקטנת אותו נזק. ההמתנה במשך שנתיים ללא מעבר לאכסניה אחרת או שינוי מבנה המתחם – הוא בגדר אשם תורם העולה עד כדי היקף מלוא הנזק.

(ד) סיבה רביעית מדוע אין לפצות בגין טענת אבדן ההכנסות – הערה נוספת להוכחת הנזק
עד מנת להוכיח ולשכנע בדבר הנזק שנגרם – היה על התובע אף להוסיף ולהראות מה היו רווחיו כאשר חזר כנטען להפעלת תחנת הלוטו והפיס. גם זאת לא נעשה.

10.3. פיצוי ללא הוכחת נזק

(א) פיצוי ללא הוכחת נזק כולל מעצם טבעו צורך באומדנה והערכה. בתי המשפט עמדו על הקושי שבהערכת נזק לא ממוני שנגרם כתוצאה מפרסום לשון הרע, הדרכים לענות על קושי זה נקבעו בפועל בסעיף 7(ב) לחוק איסור לשון הרע, והוא "המסלול הסטטוטורי" בו ניתן לפסוק פיצויים ללא הוכחת נזק על מפרסם פרסום דיבה או כפל הסכום אם הפרסום נעשה בכוונה לפגוע (סעיף 7א(ג)).

(ב) בעת פסיקת הפיצויים התייחסתי למכלול הנסיבות ובהן העובדה שהתובע ניהל בית עסק עד לפרסומים שנעשו; להתנהלות כפי שהוצגה במסגרת פסק הדין; לפגיעה שחוזה התובע בגין שני הפרסומים; מנגד גם נתתי דעתי לנסיבות הפרסום ולפועלם של רפ"ק ופרקליטות מחוז חיפה; עוד התייחסתי לכך שנתפסו במקום מכוונות משחק שחולטו – גם אם אלה כנטען היו שייכות לאחיו של התובע וגם אם כלל לא היו ראיות מספיקות להגיש כתב אישום.

(ג) קביעת סכום הפיצוי תיעשה תוך התחשבות בכל האמור לעיל וללא תחשיב אריתמטי ביחס לרכיביו ור' לעניין זה ת"א 14-11-14264 כנפו נ' גינזבורסקי, (מיום 4/1/2018).

(ד) לאור כל האמור לעיל – אני מעמיד הפיצוי על הסך של 40,000 ₪.

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"א 28312-12-16 מרעי נ' מדינת ישראל - משטרת ישראל

חלק רביעי – הערה לפני סיום וסוף דבר

11. הערה לפני סיום

במהלך הדיון עלתה מפי הנתבעת טענה ביחס לחלקם של מפעל הפיס וכן המועצה להסדר הימורים בספורט בנוזק הנטען. לענין זה ייאמרו שניים: ראשית – משנקבע כי הפיצוי הוא ללא הוכחת נזק, הרי ממילא אין צורך לדון בחלקם האפשרי של מפעל הפיס והמועצה להסדר הימורים בספורט באותו נזק; שנית ועיקר – על מנת להשית חלק מהפיצוי על מפעל הפיס והמועצה להסדר הימורים בספורט, היה על הנתבעת להוכיח את שיעורו של אותו חלק. כך לא נעשה; שלישית – ככל שמפעל הפיס והמועצה להסדר הימורים בספורט היו רשאים להפסיק את ההתקשרות, הרי אפשר ומבחינה חוזית לא ניתן לחייבם בדבר. עדיין אין הדבר מפחית מעולת לשון הרע והנזק שנגרם בגינה. ודוק – זכותם של מפעל הפיס והמועצה להסדר הימורים בספורט לא מנקה מחבות את הנתבעת בשל עוולת לשון הרע מצידה.

12. סוף דבר

לאור האמור לעיל אני מחייב את הנתבעת בתשלום הסך של 35,000 ₪ בצירוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום 14/12/16 ועד למועד התשלום בפועל. בנוסף אני מחייב את הנתבעת בתשלום הוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד בסך כולל של 12,000 ₪ בצירוף הפרשי הצמדה וריבית ממועד פסק דין זה ועד למועד התשלום בפועל.

ניתן היום, י"ב סיוון תש"פ, 04 יוני 2020, בהעדר הצדדים.

אביים ברקאי, שופט